

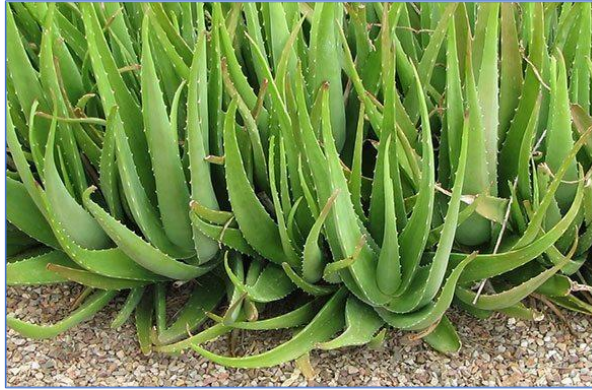

ฟ้าทะลายโจร

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Andrographis paniculata*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ไม้ล้มลุก สูง ๓๐-๗๐ ซม. ทุกส่วนมีรสขม กิ่งเป็นใบสีเหลือง ใบ เดี่ยว แผ่นใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ดอก ช่อ ออกที่ปลายกิ่งและซอกใบ ดอกย่อย กลีบดอก สีขาว โคนกลีบติดกัน ปลายแยก ๒ ปาก ปากบนมี ๓ กลีบ มีเส้นสีม่วงแดงพาดอยู่ ปากล่างมี ๒ กลีบ ผล เป็นฝัก เมื่อแก่เป็นสีน้ำตาล แตกได้ ภายในมีเมล็ดจำนวนมาก

สรรพคุณ แก้ไข้ทั่ว ๆ ไป เช่น ไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่ ระวังอาการอักเสบ พวกไอ เจ็บคอ คออักเสบ ต่อมทอนซิล หลอดลมอักเสบ ขับเสมหะ รักษาโรคผิวหนังฝี แก้ติดเชื้อ พวกทำให้ปวดท้อง ท้องเสีย บิด และแก้กระเพาะลำไส้อักเสบ

ว่านหางจระเข้

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Aloe vera*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ไม้ล้มลุกอายุหลายปี สูง ๐.๕-๑ เมตร ลำต้นเป็นข้อปล้องสั้น ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกเรียงเวียนรอบต้น ใบหนาและยาว โคนใบใหญ่ ส่วนปลายใบแหลม ขอบใบเป็นหนามแหลมห่างกัน แผ่นใบหนาสีเขียว มีจุดยาวสีเขียวอ่อน อวบน้ำ ช่ียงในเป็นรูในสีเขียวอ่อน ดอก ออกเป็นช่อกระจุกที่ปลายยอด ก้านช่อดอกยาว ดอกสีแดงอมเหลือง โคมเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น ๖ แฉก เรียงเป็น ๒ ชั้น รูปแตร ผล เป็นฝอบแห้งรูปกระสวย

สรรพคุณ ใบ รสเย็น ตำผสมสุรา พอกฝี ทั้งต้นรสเย็น ดองสุราดื่มขับน้ำคาวปลา ราก รสขม รับประทานถ่ายโรคนอนใน แก้มุตกิด ยางในใบ เป็นยาระบาย น้ำจืดจากใบ ล้างด้วยน้ำสะอาด ฝานบางๆ รักษาแผลสดภายนอก น้ำร้อนลวก ไฟไหม้ ทำให้แผลเป็นจางลง ดับพิษร้อน ทาผิวป้องกันและรักษาอาการไหม้จากแสงแดด ทาผิวรักษาสิ่วฝ้า และขจัดรอยแผลเป็น เนื้องู๋น เหน็บทวาร รักษาโรคสีดวงทวาร เหง้า ต้มรับประทานแก้หนองใน โรคมุตกิด

บัวบก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Centella asiatica*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นพืชสมุนไพรที่อยู่ในแถบเอเชีย ใบบัวบกสามารถช่วยรักษาแผลให้หายได้เร็วขึ้นและยังช่วยลดอาการอักเสบของแผลได้ดี เพราะมีกรดมาเดคาสสิก กรดอะเซียติก และสารอะเซียติโคไซด์ ยาแผนปัจจุบันทำเป็นรูปครีมผงโรยแผล ยาเม็ดรับประทาน เพื่อใช้รักษาแผลสดและแผลผ่าตัด ไม่ว่าจะเป็นแผลไฟไหม้ หรือแผลฝีหนองหรือแผลสด โดยใช้ใบและต้นสดตำละเอียดคั้นน้ำทานวันละ ๓ - ๔ ครั้ง หรืออาจใช้กากพอกบริเวณแผลด้วย

สรรพคุณ ใช้ทำยาทาแก้แผลโรครื่น เป็นยาบำรุงกำลัง บำรุงหัวใจ แก้อ่อนเพลีย เมื่อยล้า รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก หรือมีการชอกช้ำจากการกระทบกั แก้กษุขกั ปวดศีรษะข้างเดียว ขับปัสสาวะ แก้เจ็บคอ เป็นยาห้ามเลือด แก้โรควิวหนึ่ง ลดความดัน

ชะพลู

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Wildbetal leafbush*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ใบมีลักษณะรูปหัวใจ เหมือนใบพลูกินหมาก แต่จะเป็นใบบางๆ มีใบหลายขนาด ใบเล็กขนาดกว้าง ๒-๓ เซนติเมตร ยาว ๓-๕ เซนติเมตร ใบใหญ่จะกว้างถึง ๑๕ เซนติเมตร ยาว ๑๗ เซนติเมตร มีก้านใบยาว ๑-๕ เซนติเมตร ใบมีรสเผ็ด ชะพลูมีดอกเป็นช่อ รูปทรงกระบอก สีขาว และจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีเขียว มีผลออกเป็นกลุ่ม ขยายพันธุ์โดยการปักชำ แยกต้นปลูก

สรรพคุณ ช่วยให้เจริญอาหาร ขับเสมหะ ช่วยทำให้ระบบหมุนเวียนโลหิตดี ช่วยย่อยอาหาร ช่วยขับลมในลำไส้ แก้ปวดท้องแน่นจุกเสียด

ขิง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zingiber officinale Roscoe*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ไม้ล้มลุก มีเหง้าใต้ดินลักษณะเป็นเหง้า เปลือกนอกสีน้ำตาลแกมเหลือง เนื้อในสีนวล หรือเหลืองอ่อน มีกลิ่นเฉพาะ จะแทงหน่อหรือลำต้นเทียมขึ้นมาเหนือพื้นดิน ส่วนที่โผล่เหนือดิน คือกาบใบที่หุ้มซ้อนกัน มีสีเขียว

สรรพคุณ แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้อาเจียน แก้ไอ ขับเสมหะ

ไพล

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zingiber montanum*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ไม้ล้มลุก สูงประมาณ ๑ - ๑.๕ เมตร มีลำต้นใต้ดินลักษณะเป็นเหง้ามีขนาดใหญ่ และเป็นข้อ เปลือกมีสีน้ำตาลแกมเหลือง เนื้อในหัวสีเหลืองแกมเขียว แหว่งหรือลำต้นเทียมขึ้นเป็นกอ โดยจะประกอบไปด้วยกาบหรือโคนใบหุ้มซ้อนกันอยู่ เหง้าไพลสดฉ่ำน้ำ รสฝาด เฝียด ร้อนซ่า มีกลิ่นหอมเฉพาะ ส่วนเหง้าไพลแก่สดและแห้งจะมีรสเผ็ดเล็กน้อย

สรรพคุณ เหง้า เป็นยาแก้ท้องขึ้น ท้องอืดเฟ้อ ขับลม แก้บิด ท้องเดิน ขับประจำเดือนสตรี ทาแก้ฟกบวม แก้ผื่นคัน เป็นยารักษาหืด เป็นยากันเล็บถอด ใช้ต้มน้ำอาบหลังคลอด หัวช่วยขับระดู ประจำเดือนสตรี เลือดร้าย แก้มุตกิตระดูขาว แก้อาเจียน แก้ปวดฟัน ดอก รสขื่น ขับระดู ขับโลหิตกระจายเลือดเสีย แก้ขำใน

ขมิ้นชัน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma longa*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ใบ เป็นใบเดี่ยว กลางใบสีแดงคล้ำ แทงออกจากเหง้าใต้ดิน ลักษณะใบรูปใบหอกยาวเรียว ปลายใบแหลม กว้าง ๑๒-๑๕ ซม. ยาว ๓๐-๔๐ ซม. มีเส้นกลางใบเห็นได้ชัดเจนทางด้านล่างของใบ ใบเรียงแบบสลับ และอยู่กันเป็นกลุ่ม

สรรพคุณ ช่วยเจริญอาหาร ยาบำรุงธาตุ ฟอกเลือด แก้ท้องอืดเฟ้อ แน่น จุกเสียด ลดน้ำหนัก ปวดประจำเดือน ประจำเดือนมาไม่ปกติ อากาการดีซ่าน แก้อาการวิงเวียน แก้วหวัด แก้วอาการชัก ลดไข้ ขับปัสสาวะ รักษาอาการท้องมาน แก้ไข้ผอมแห้ง แก้เสมหะและโลหิตเป็นพิษ

ทองพันชั่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rhinacanthus nasutus*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ไม้พุ่ม ขนาดเล็ก สูงประมาณ ๕๐ – ๑๒๐ เซนติเมตร มักแตกหน่อและแผ่กิ่งก้านออกเป็นกอ ส่วนโคนของลำต้นเนื้อเป็นแกนแข็งลำต้นและกิ่งก้านมีขนประปรายทั่วไป บริเวณข้อ พองเล็กน้อย กิ่งอ่อนมักเป็นสันสี่เหลี่ยมตามยาว

สรรพคุณ รักษากลาก เกื้อน ผื่นคัน โดยใช้ใบสด และรากโขลกให้ละเอียด แช่เหล้าโรง ๑ สัปดาห์ เอาน้ำเหล้าทาบริเวณที่มีอาการ วันละ ๒-๓ ครั้ง ใบ รสเบื่อเย็น ดับพิษไข้ แก้ไข้ตัวร้อน แก้พยาธิผิวหนัง นำใบสดหรือคั่วแห้ง มาชงในน้ำดื่ม เป็นยาขับปัสสาวะ ยาระบาย ราก รสเบื่อเมา แก้กลากเกื้อน ผื่นคัน และโรคผิวหนังที่เป็นน้ำเหลืองบางชนิด

หญ้าหนวดแมว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Orthosiphon aristatus*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ พืชล้มลุกขนาดเล็ก ลำต้นกิ่งอ่อนเป็นสี่เหลี่ยม สูง ๐.๓-๐.๘ เมตร ใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม แผ่นใบรูปรีสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด ขอบใบหยัก แผ่นใบสีเขียวเข้ม ดอกช่อ ออกตรงปลายยอด มี ๒ พันธุ์ ชนิดดอกสีขาวอมม่วงอ่อน กับพันธุ์ดอกสีฟ้า บานจากล่างขึ้นข้างบน เกสรเพศผู้เป็นเส้นยาวยื่นออกมานอกกลีบดอก ผล เป็นผลแห้งไม่แตก

สรรพคุณ ใช้เป็นยาชงแทนใบชา กินขับปัสสาวะ ขับนิ่ว แก้โรคไต และกระเพาะปัสสาวะอักเสบ แก้ปวดเมื่อย และไขข้ออักเสบ ลดความดันโลหิต รักษาโรคเบาหวาน ลดน้ำ ขับกรดยูริกจากไต แก้หนองใน ราก ขับปัสสาวะ ทั้งต้น แก้โรคไต ขับปัสสาวะ รักษาโรคกระษัย รักษาโรคปวดตามสันหลัง และบั้นเอว รักษาโรคนี้่ว รักษาโรคเยื่อจมูกอักเสบ

ว่านชักมดลูก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma comosa*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ไม้ล้มลุก สูงได้ถึง ๑ เมตร หัวใต้ดินขนาดใหญ่ อาจยาวถึง ๑๐ ซม. เนื้อสีส้มถึงสีส้มแดง ใบเดี่ยว เรียงสลับ ออกเป็นกระจุกเหนือดิน รูปวงรีหรือรูปวงรีแกมใบหอกกว้าง ๑๕ - ๒๐ ซม. ยาว ๔๐ - ๕๐ ซม. มีแถบสีม่วงกว้างได้ถึง ๑๐ ซม. บริเวณกลางใบ ดอกช่อเชิงลด ออกที่บริเวณกาบใบ ก้านดอกยาว ๑๕ - ๒๐ ซม. กลีบดอกสีแดงอ่อน

สรรพคุณ รักษาอาการของสตรี เช่นประจำเดือนมาไม่ปกติ ปวดท้องระหว่างมีประจำเดือน ตกขาว ชับน้ำคาวปลา แก้อาตุพิการอาหารไม่ย่อย ริดสีดวงทวาร และไส้เลื่อน ใช้แทนการอยู่ไฟ มีฤทธิ์คล้ายฮอร์โมนเพศหญิงคือเอสโตรเจน ซึ่งมีสรรพคุณในการรักษาสุขภาพต่างๆ ของสตรีวัยทองได้

มะนาวไซ้พื้นเมือง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Citrus aurantifolia* Swingle

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ไม้พุ่ม สูง ๒-๔ เมตร กิ่งอ่อนมีหนามแหลม เปลือกต้นเรียบ สีน้ำตาลปนเทา ใบ เป็นใบประกอบ ออกเรียงสลับ มีใบย่อยใบเดียว รูปไข่หรือรูปรียาว กว้าง ๓-๕ ซม. ยาว ๔-๘ ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมนมีปีกแคบๆ ขอบใบหยัก แผ่นใบมีต่อมน้ำมันกระจายอยู่ตามผิวใบ ดอก ออกเป็นช่อสั้น ๕-๗ ดอก หรือออกดอกเดี่ยวตามซอกใบ ที่ปลายกิ่ง ดอกสีขาว กลีบดอกมี ๔-๕ กลีบ หลุดร่วงง่าย ผล รูปทรงกลม ผิวเรียบเกลี้ยง ผลอ่อนสีเขียวเข้ม พอแก่เป็นสีเหลือง ข้างในแบ่งเป็นห้องแบบรัศมี มีรสเปรี้ยว เมล็ดกลมรี สีขาว มี ๑๐-๑๕ เมล็ด

สรรพคุณ น้ำมันจากผิวมะนาว ใช้เป็นยาขับลม แก้ท้องอืดเฟ้อ แน่นจุกเสียด แต่งกลิ่น น้ำคั้นจากผลมะนาว รักษาอาการเจ็บคอ แก้ไอ ขับเสมหะ และรักษาโรคผิวหนังที่เกิดจากการขาดวิตามินซี

มะขามป้อม

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Phyllanthus emblica*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ มะขามป้อมเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก-กลาง สูง ๘-๑๒ เมตร ลำต้นมักคดงอ เปลือกนอกสีน้ำตาลลอบเทา ผิวเรียบหรือค่อนข้างเรียบ เปลือกในสีชมพูสด ใบเดี่ยว มีลักษณะคล้ายใบประกอบคล้ายใบมะขาม รูปขอบขนานติดยาวสลับ กว้าง ๐.๒๕-๐.๕ ซม. ยาว ๐.๘-๑.๒ ซม. สีเขียวอ่อนเรียงชิดกัน ใบสั้นมาก เส้นแขนงใบไม่ชัดเจน ดอกขนาดเล็ก แยกเพศ แต่อยู่บนกิ่งหรือต้นเดียวกัน ออกตามง่ามใบ ๓-๕ ดอกแน่น ตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง ๖ กลีบ ดอกสีขาวหรือขาวนวล ผลทรงกลมมีเนื้อหนา ๑.๒-๒ ซม. ผลอ่อนมีสีเขียวอ่อน ผลแก่มีเขียวอ่อนค่อนข้างใส มีเส้นริ้ว ๆ ตามยาว สังเกตได้ ๖ เส้น เนื้อผลรับประทานได้มีรสฝาดเปรี้ยว ขมและอมหวาน

สรรพคุณ มะขามป้อมอุดมไปด้วยสารอาหารและเป็นแหล่งของวิตามินซีสูง ช่วยดับกระหายแก้ไอ เจ็บคอ ลดเสมหะ แก้อาการไอ มีฤทธิ์เป็นยาระบาย รักษาหอบหืด แก้อาการผื่นคัน ผิวหนังอักเสบ

เงาะโรงเรียน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Nephelium lappaceum*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นผลไม้ยืนต้นขนาดกลาง ต้นเป็นทรงพุ่ม ผลอยู่เป็นพวง มีลักษณะทรงกลมรี ผลอ่อนมีเปลือกสีเขียว มีขนยาวสีเขียวปกคลุมทั่วผล ผลสุกผิวเปลือกมีสีแดง มีขนยาวสีแดง ปลายขนมีสีเขียว ปกคลุมทั่วผล เปลือกหนาแกะออกง่าย ภายในผลมีเนื้อนุ่มฉ่ำน้ำ มีสีขาวใส มีรสชาติหวานกรอบ มีกลิ่นหอม มีเมล็ดอยู่ข้างในเนื้อ เนื้อร้อนเมล็ด หรือเนื้อติดเมล็ดแน่น ตามสายพันธุ์

สรรพคุณ มีอนุมูลอิสระ ช่วยบำรุงผิวพรรณ ช่วยลดอาการอักเสบในช่องปาก แก้อักเสบ ช่วยรักษาโรคบิด แก้ท้องร่วง ช่วยฆ่าเชื้อแบคทีเรีย ช่วยป้องกันหวัด ช่วยบำรุงกระดูก ช่วยบำรุงฟัน ช่วยป้องกันโรคหัวใจ ช่วยขับของเสีย ช่วยลดคอเลสเตอรอล

ฝรั่งไส้แดง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Psidium guajava*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางสูงราว ๕-๑๐ เมตร เนื้อไม้แข็ง เปลือกผิวเรียบสีเทา หรือน้ำตาลอ่อน แตกกิ่งก้านรูปทรงพุ่ม ใบ เป็นใบเลี้ยงเดี่ยว มีลักษณะทรงรี กว้าง ๔-๖ ซม. ยาว ๖-๙ ซม. โคนมนปลายรี พื้นผิวใบหนาสาบมือ ใบด้านบนมีสีเขียวเข้ม ใต้ใบมี มีขนอ่อนๆ ดอก ออกเป็นช่อ กระจุกตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบดอกมีสีขาว มีเกสรฝอยเล็กๆ สีเหลือง กลีบเลี้ยงแข็งสีเขียว มีกลิ่นหอม ผล ทรงกลมรี คล้ายทรงรูปไข่ มีเปลือกบางผิวเรียบ ผลอ่อนมีสีเขียว เมื่อผลสุกจะเปลี่ยนเป็น สีเขียวอมเหลือง ภายในผลข้างใน จะมีเนื้อสีแดง อมชมพู มีเมล็ดเกาะติดอยู่มากมาย ผลรสชาติหวานกรอบ และมีกลิ่นหอม

สรรพคุณ ฝรั่งแดง มีสรรพคุณทางสมุนไพรมากมาย สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้ร่างกาย ช่วยบำรุงฟัน ช่วยบำรุงกระดูก ช่วยป้องกันหวัด บรรเทาโรคคลักปิดลักเปิด แก้เหงือกบวม แก้เลือดออกตามไรฟัน ช่วยป้องกันโรคมะเร็ง ช่วยลดไขมันในเลือด รักษาโรคความดันโลหิตสูง ป้องกันโรคเบาหวาน ช่วยชะลอความชรา ช่วยบำรุงผิวพรรณ เป็นยาระบาย แก้กระเพาะ ลำไส้อักเสบ บรรเทาโรคกระเพาะ ลดการอักเสบ แก้คลื่นไส้ แก้อาเจียน แก้ท้องทอนซิลอักเสบ และมีอนุมูลอิสระ

ตะลิงปลิง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Averrhoa bilimbi*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ตะลิงปลิงเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก มีกิ่งก้านสาขามาก เปรราะหักง่าย เปลือกต้นมีสีชมพู ผิวเรียบมีขนนุ่มปกคลุมตามกิ่ง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ก้านใบหนึ่งประกอบด้วยใบย่อย ๑๑-๓๗ ใบ กว้างประมาณ ๑ เซนติเมตร ยาว ๒-๕ เซนติเมตร มีสีเขียวอ่อนมีขนนุ่ม ๆ ปกคลุมอยู่ ปลายคือเรียงสลับกัน ใบย่อยรูปขอบขนาน ปลายเรียวแหลม ช่อดอกเป็นกระจุกอยู่ตามลำต้น มีกลีบดอกสีแดงอมม่วง ขนาดประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร ดอกมี ๕ กลีบ และมีกลิ่นอ่อน ๆ ทนยอบานได้นาน ๑-๒ สัปดาห์ขึ้นอยู่กับความตก เกสรกลางดอกมีสีเขียว ผลรูปรี ป้อม ยาว ๔-๑๐ เซนติเมตร กว้างประมาณ ๒ เซนติเมตร ฉ่ำน้ำ ปลายแหลม และเว้าเป็นพูตื้น ๆ ๔ พู สีเขียวอมเหลือง เมื่อสุกเป็นสีเหลือง เนื้อเหลว ออกเป็นช่อห้อย รสเปรี้ยว เมล็ดแบน

สรรพคุณ ผล รสเปรี้ยวฝาด ขับเหงื่อ เจริญอาหาร บำรุงร่างกาย สมานแผล แก้ปวดกระดูก แก้เสมหะเหนียว ฟอกโลหิต แก้ไข้ แก้ไอ ราก แก้พิษร้อนใน ระบายน้ำ ช่วยลดไข้ ช่วยบำรุงกระเพาะอาหาร ใบ รสฝืด ใช้ต้มหรือบดขงน้ำร้อนดื่มแก้ลำไส้ใหญ่อักเสบ ไซข้ออักเสบแก้กามโรค รักษาสิ่ว ตำพอกแก้คัน แก้คางทูม ดอก รสเปรี้ยวฝาด นำมาขงเป็นชา แก้ไอ

มังคุด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Garcinia mangostana*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ มังคุดเป็นไม้ยืนต้น สูง ๑๐-๑๒ เมตร ทุกส่วนมียางสีเหลือง ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่หรือรูปวงรีแกมขอบขนาน กว้าง ๖-๑๑ ซม. ยาว ๑๕-๒๕ ซม. เนื้อใบหนาและค่อนข้างเหนียวคล้ายหนัง หลังใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ท้องใบสีอ่อนกว่า ดอกเดี่ยวหรือเป็นคู่ ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง สมบูรณ์เพศหรือแยกเพศ กลีบเลี้ยงสีเขียวอมเหลืองติดอยู่จนเป็นผล กลีบดอกสีแดง ฉ่ำน้ำ ผลเป็นผลสด ค่อนข้างกลม เปลือกนอกค่อนข้างแข็ง แก่เต็มที่มีสีม่วงแดง ยางสีเหลือง มีเส้นผ่านศูนย์กลาง ๔-๖ เซนติเมตร เนื้อในมีสีขาวฉ่ำน้ำ อาจมีเมล็ดอยู่ในเนื้อผลได้ ขึ้นอยู่กับขนาดและอายุของผล จำนวนกลีบของเนื้อจะเท่ากับจำนวนกลีบดอกที่อยู่ด้านล่างของเปลือก เส้นผ่านศูนย์กลาง ๓-๕ เซนติเมตร

สรรพคุณ ราก ทำให้ประจำเดือนมาตามปกติ รักษาโรคบิดมูกเลือด ต้น ใบ และดอก รักษาโรคบิดมูกเลือด เปลือกต้น ชะล้างบาดแผล รักษาแผล ผลดิบ สมานแผล แก้บาดแผล แก้ท้องร่วง แก้บิด เปลือกผล แก้ท้องร่วง สมานแผล แก้ท้องเสีย เนื้อในผล บำรุงกำลัง บำรุงร่างกาย

ละมุด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Manilkara zapota*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ลักษณะทั่วไป สูงได้ถึง ๓๐ เมตร ทรงพุ่มกลม แน่นทึบ เปลือกต้นสีน้ำตาลอมเทา แตกกิ่งก้านเป็นชั้นรอบลำต้น ทุกส่วนของต้นมีน้ำยางสีขาว ลักษณะใบ ใบเดี่ยวเรียงเวียนสลับ รูปรีถึงรูปรีแกมรูปขอบขนาน รูปไข่แกมรูปรี หรือรูปรีแกมรูปใบหอก กว้าง ๒.๐-๕.๕ เซนติเมตร ยาว ๖.๐-๑๔.๕ เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบสอบ แผ่นใบหนาสีเขียวเข้มเป็นมัน ท้องใบมีสีน้ำตาลอมเขียว ลักษณะดอก ดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกบานมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๑ เซนติเมตร ดอกห้อยลง แต่ละดอกมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ ๖ - ๗ กลีบ สีขาวนวล ลักษณะผล ผลรูปไข่ปลายแหลม สีน้ำตาล เมื่อยังอ่อนมีน้ำยางสีขาว เนื้อแข็ง พอสุกมีเนื้อนุ่ม รสหวาน ไม่มียาง เมล็ดรูปรีแบน เปลือกแข็งสีดำ ลักษณะเมล็ด มี ๒ - ๖ เมล็ด ระยะการออกดอกติดผล การติดผล มีนาคม - มิถุนายน

สรรพคุณ ละมุดมีวิตามินซีสูงจึงช่วยเสริมภูมิคุ้มกันโรคและช่วยป้องกันหวัดได้ เมล็ดใช้เป็นยาบำรุงกำลัง การรับประทานละมุดจะช่วยทำให้รู้สึกสดชื่น กระจ่างกระปรี่ เปลือกของลำต้นละมุด นำมาต้มปรุงเป็นยาแก้บิด ยางใช้เป็นยาถ่ายพยาธิชนิดรุนแรง ละมุดเป็นผลไม้ที่มีเส้นใยมาก จึงช่วยในการขับถ่ายและป้องกันอาการท้องผูกได้เป็นอย่างดี และยังช่วยป้องกันการเกิดโรคมะเร็งลำไส้อีกด้วย ใช้รับประทานเป็นผลไม้ ทำไวน์ หรือนำมาทำน้ำละมุด ยางที่มีสีขาวทุกส่วนของลำต้นสามารถนำไปใช้ทำหมากฝรั่งและรองเท้าบูทได้

ชะมวง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Garcinia cowa*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นชื่อของต้นไม้ยืนต้นขนาดย่อมไปจนกระทั่งถึงขนาดกลางชนิดหนึ่งที่อยู่ในวงศ์ Clusiaceae พบได้ตามป่าร้อนชื้นทั่วไป เปลือกเรียบ สีน้ำตาลเข้มเกือบดำ มีน้ำยางสีเหลืองข้น ใบเดี่ยว ผิวใบเป็นมัน เนื้อใบหนา มีรสเปรี้ยว ดอกเป็นช่อขนาดเล็ก กลีบดอกแข็ง หนา ผลสด ทรงกลม ผิวเรียบมีพู่สั้น ๆ รอบ ผลอ่อนสีเขียวอมเหลือง สุกแล้วมีสีเหลืองถึงส้ม ชอบขึ้นในดินกร่อยหรือดินชายทะเล

สรรพคุณ เป็นยาระบาย แก้ไข้ แก้กระหายน้ำ แก้อาตุพิการ แก้บิด แก้เสมหะ เป็นยาฟอกโลหิตขับเลือดเสีย ช่วยบำรุงผิวพรรณ ช่วยย่อยอาหาร แก้แผลติดเชื้อ ผลเป็นหนอง รักษาโรคผิวหนัง ท้องร่วง ช่วยลงอาการไอ แก้อาการเหน็บชา

ทุเรียนหมอนทอง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Scientific name*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ทุเรียนเป็นไม้ผลยืนต้นไม่ผลัดใบ ลำต้นตรง สูง ๒๕-๕๐ เมตรขึ้นกับชนิด แตกกิ่งเป็นมุมแหลม ปลายกิ่งตั้งกระจายกิ่งกลางลำต้นขึ้นไป เปลือกชั้นนอกของลำต้นสีเทาแก่ ผิวขรุขระหลุดลอกออกเป็นสะเก็ด ไม่มียาง ใบเป็นใบเดี่ยว เกิดกระจายทั่วกิ่ง เกิดเป็นคู่อยู่ตรงกันข้ามระนาบเดียวกัน ก้านใบกลมยาว ๒-๔ ซม. แผ่นใบรูปไข่แกมขอบขนานปลายใบใบเรียวแหลม ยาว ๑๐-๑๘ ซม. ผิวใบเรียบลื่น มีไขนวล ใบด้านบนมีสีเขียว ท้องใบมีสีน้ำตาลเส้นใบด้านล่างนูนเด่น ขอบใบเรียบ ดอกเป็นดอกช่อ มี ๓-๓๐ ช่อบนกิ่งเดียวกัน เกิดตามลำต้น และกิ่งก้านยาว ๑-๒ ซม. ลักษณะดอกสมบูรณ์เพศ มีกลีบเลี้ยงและมีกลีบดอก ๕ กลีบ (บางครั้งอาจมี ๔ หรือ ๖ กลีบ) มีสีขาวหอม ลักษณะดอกคล้ายระฆัง มีช่วงเวลาออกดอก ๑-๒ ครั้งต่อปี ช่วงเวลาออกดอกขึ้นกับชนิด สายพันธุ์ และสถานที่ปลูกเลี้ยง โดยทั่วไปทุเรียนจะให้ผลเมื่อมีอายุ ๔-๕ ปี โดยจะออกตามกิ่งและสุกหลังจากผสมเกสรไปแล้ว ๓ เดือน ผลเป็นผลสดชนิดผลเดี่ยว อาจยาวมากกว่า ๓๐ ซม. เส้นผ่าศูนย์กลางอาจยาวกว่า ๑๕ ซม. มีน้ำหนัก ๑-๓ กก. เป็นรูปรีถึงกลม เปลือกทุเรียนมีหนามแหลมเมื่อแก่ผลมีสีเขียว เมื่อสุกมีสีน้ำตาลอ่อน แตกตามแต่ละส่วนของผลเรียกเป็นพู เนื้อในมีตั้งแต่สีเหลืองอ่อนถึงแดง ขึ้นกับชนิด เนื้อในจะนุ่ม กิ่งอ่อนกิ่งแข็ง มีรสหวาน เมล็ดมีเยื่อหุ้ม กลมรี เปลือกหุ้มสีน้ำตาลผิวเรียบ เนื้อในเมล็ดสีขาว รสชาติฝาด

สรรพคุณ ส่วนต่าง ๆ ของทุเรียนสามารถนำมาใช้เป็นยาได้ โดยใบมีรสขม เย็นเฟื่อน มีสรรพคุณแก้ไข้ แก้ดีซ่าน ขับพยาธิ และทำให้หนองแห้ง เนื้อทุเรียนมีรสหวาน ร้อน มีสรรพคุณให้ความร้อน แก้อาการหนาวเหน็บ ทำให้ผิวหนังแห้ง และขับพยาธิ เปลือกทุเรียนมีรสฝาดเย็นใช้สมานแผล แก้น้ำเหลืองเสีย พุพอง แก้ฝี ตาน ชาง คุมธาตุ แก้คางทูม และไต่ยุงและแมลง ส่วนรากมีรสฝาดขมใช้แก้ไข้และแก้ท้องร่วง

ทุเรียนชะนี

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Durio zibthinus murray*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ผลเป็นผลเดี่ยว ผลมีลักษณะทรงกลม ยาวรี ผิวเปลือกหนาแข็ง มีหนามแหลมยาว ผลอ่อนมีสีเขียว ผลสุกมีสีน้ำตาลปนเขียว มีเนื้อสีเหลือง แยกอยู่เป็นพู มีเมล็ดใหญ่สีน้ำตาล อยู่ข้างในเนื้อ เนื้อละเอียดเหนียวนุ่ม มีรสชาติหวานมัน มีกลิ่นหอมแรง มีถิ่นกำเนิดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นที่นิยมปลูกกันมาก ในหลายประเทศที่มีอากาศร้อน ที่นิยมปลูกในประเทศไทยมีหลายสายพันธุ์ มีคุณประโยชน์และมีสรรพคุณ ทางยาหลายอย่าง นำมาเป็นผลไม้รับประทาน ใช้ประกอบอาหารต่างๆ ทำเครื่องดื่มต่างๆได้

สรรพคุณ แก้ไข้ ช่วยทำให้ผิแห้ง ช่วยทำให้หนองแห้ง ช่วยรักษาแผลพุพอง ช่วยสมานแผล ช่วยรักษาโรคผิวหนัง ช่วยขับพยาธิ ช่วยบำรุงกระดูก ช่วยบำรุงฟัน มีภูมิคุ้มกันให้ร่างกายแข็งแรง ช่วยป้องกันโรคหัวใจ ช่วยรักษาโรคมะเร็ง ช่วยลดคอเลสเตอรอล ช่วยลดไขมันอุดตันในเลือด ช่วยระบบขับถ่าย แก้กษาน แก้กษาง ช่วยรักษาโรคคางทูม ช่วยรักษาโรคบวมน้ำ ใช้โล่งๆ ใช้โล่งแมลงต่างๆ แก้น้ำเหลืองเสีย แก้กษาร่วง แก้กษางเสีย

กระท้อนอีล่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sandoricum koetjape*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นไม้ยืนต้น สูงประมาณ ๑๕-๓๐ เมตร อายุขัยเฉลี่ยประมาณ ๔๐-๕๐ ปี เปลือกต้นสีเทา ใบประกอบ มีใบย่อย ๓ ใบ การเกาะติดของใบบนกิ่งแบบเรียงสลับ ใบย่อยรูปรีแกมไข่จนถึงขอบขนาน ขนาดประมาณ กว้าง ๖-๑๕ ซม. ยาว ๘-๒๐ ซม. เมื่อใบแก่จัดจะเปลี่ยนเป็นสีส้มแดงดอกออกเป็นช่อ ที่ซอกใบบริเวณปลายกิ่ง ดอกย่อยจำนวนมาก กลีบดอกสีเหลืองนวล

สรรพคุณ เปลือกต้น มีรสเปรี้ยวเย็นฝาด รักษาโรคผิวหนัง แก้ท้องเสีย เปลือกลูก มีรสเปรี้ยวเย็นฝาด เป็นยาสมาน ใบ มีรสเปรี้ยวเย็นฝาด ใช้ต้มอาบแก้ไข้ ใช้ขับเหงื่อ ราก มีรสเปรี้ยวเย็นฝาด แก้ท้องร่วง แก้บิด มูกเลือด ดับพิษร้อนถอนพิษไข้ แก้ไข้รากสาด ปรับปรุงเป็นไม้ผลหลายพันธุ์ เนื่องจากเนื้อมีรสหวาน ผลใหญ่รับประทานหรือยังนำมาทำอาหารคาวหวาน เป็นผลไม้ที่ให้คาร์โบไฮเดรต โพแทสเซียม วิตามินซี และใยอาหารสูง แต่ผู้เป็นโรคไตไม่ควรกินมาก รากนำมาตำใส่น้ำและน้ำส้มสายชูดื่ม ช่วยดับพิษร้อนถอนพิษไข้ แก้บิด ช่วยขับลม เปลือกต้นนำมาต้มน้ำอาบ ช่วยรักษาโรคผิวหนัง หรือต้มแก้พิษงู แก้ท้องเสีย ใบแก้ไข้ ผลแก้ววมและขับพยาธิ เนื้อไม้แข็งและมีคุณภาพดี จึงใช้สร้างบ้านหรือทำเฟอร์นิเจอร์ต่างๆ ได้

กระท้อนปุยฝ้าย

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sandoricum koetjape*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นไม้ยืนต้น เป็นไม้ผลเขตร้อน เป็นไม้ยืนต้น สูงประมาณ ๑๕ - ๓๐ เมตร เปลือกต้นสีเทา มีใบประกอบ มีใบย่อย ๓ ใบ การเกาะติดของใบบนกิ่งแบบเรียงสลับ ใบย่อยรูปรีแกมไข่จนถึงขอบขนาน ขนาดประมาณ กว้าง ๖ - ๑๕ ซม. ยาว ๘ - ๒๐ ซม. เมื่อใบแก่จัดจะเปลี่ยนเป็นสีส้มแดงดอกออกเป็นช่อ ที่ซอกใบบริเวณปลายกิ่ง ดอกย่อยจำนวนมาก กลีบดอกสีเหลืองนวล ผล ผลอ่อนสีเขียวมีน้ำยางสีขาว เมื่อผลแก่เปลือกผลจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและมีน้ำยางลด น้อยลง รูปกลมแป้น ผิวมีขนแบบกำมะหยี่อ่อนนุ่ม ขนาดประมาณ ๕.๐๐ - ๑๕.๐๐ เซนติเมตร เมล็ดรูปรี มีปลอกเหนียวห่อหุ้ม มี ๒ - ๘ เมล็ด ภายในผลจะมีเมล็ด ๓-๕ เมล็ด และมีปุยสีขาวหุ้มอยู่ ซึ่งลักษณะ ของปุยและรสชาติจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละพันธุ์

สรรพคุณ ใบสด ใช้ขับเหงื่อ ต้มอาบแก้ไข้ เปลือกต้น ต้มน้ำดื่มแก้ท้องเสีย รักษาโรคผิวหนัง กลากเกลื้อน ผล ฝาดสมาน ราก เป็นยาขับลม แก้ท้องเสีย บิด เป็นยาธาตุ

มะม่วงอกร่อง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mangifera indica*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เป็นไม้ยืนต้นไม่ผลัดใบขนาดกลาง มีอายุประมาณ ๑๕-๒๕ ปี ลำต้นเพลาตรง สูงประมาณ ๕-๑๕ เมตร ลำต้นแตกกิ่งหลัก และกิ่งแขนงมาก ทำให้แลดูเป็นทรงพุ่มหนาทึบ เปลือกลำต้นสีเทาอมดำ ผลมะม่วงอกร่อง มีรูปไข่ อวบใหญ่ และค่อนข้างแบนเล็กน้อย ส่วนบนบริเวณขั้วมีขนาดใหญ่ ด้านหน้าผลโค้งนูน และค่อยเล็กคอดลงทางปลายผลด้านล่าง โดยพันธุ์ดั้งเดิมจะมีร่องตื้นในแนวตั้งตรงกลางบริเวณด้านหน้าผล ขนาดผลกว้างประมาณ ๓-๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๕-๑๐ เซนติเมตร ผลอ่อนมีสีเขียวอ่อนหรือเขียวอมเหลือง ผลสุกมีสีเหลืองครีมหรือเหลืองอมส้ม เปลือกผลค่อนข้างบาง สกกลิ่นหอมแรง และหอมมากกว่ามะม่วงพันธุ์อื่นๆ ส่วนเนื้อผลมีสีเหลืองอมขาวหรือเหลืองครีม เนื้อผลละเอียด น้ำด้วยน้ำหวาน มีเส้นใยที่ติดจากส่วนเมล็ดเล็กน้อย มีกลิ่นหอม และมีรสหวานจัดมากกว่ามะม่วงทุกสายพันธุ์ ส่วนเมล็ดมีลักษณะคล้ายผลด้านนอก คล้ายรูปไต มีลักษณะแบน ส่วนขั้วเมล็ดใหญ่และหนา

ชมพู่มะเหมี่ยว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Syzygium malaccense*

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ไม้ยืนต้น สูง ๑๕ เมตร กิ่งเมื่อแห้งมีสีน้ำตาลอมเทา อ้วนสั้น คล้ายทรงกระบอก ก้านใบมีขนาดประมาณ ๑ เซนติเมตร ใบแคบ รูปรีหรือรูปไข่ กว้าง ๖ - ๘ เซนติเมตร ยาว ๑๖ - ๒๔ เซนติเมตร ใบอ่อนมีสีชมพู ใบแก่มีสีเขียวเข้ม มันคล้ายแผ่นหนัง สีน้ำตาลเหลืองเมื่อใบแห้ง ออกเป็นช่อ ประกอบด้วย ๓ - ๕ ดอก ออกตามกิ่งที่มีขนาดใหญ่ ดอกมีขนาดใหญ่สีชมพู เข้มหรือสีแดง มีเกสรตัวผู้และก้านชูเกสรเป็นสีชมพูเด่นชัด ติดอยู่โดยรอบที่ขอบของฐานรองดอกจะอยู่แยกกัน ขนาดยาว ๔ - ๕ เซนติเมตร เกสรตัวเมีย มีรังไข่ฝังอยู่ในฐานรองดอกตรงกลาง อ่อนนุ่มแบบเบอร์รี่ ส่วนของผลมีชั้นของกลีบเลี้ยงติดอยู่ที่ด้านข้างของผล เมื่อสุกผลมีสีแดงคล้ำ

สรรพคุณ ราก แก้ก้น แก้ไข้ แก้บิด ขับปัสสาวะ เปลือกราก ขับประจำเดือน ใบ แก้บิด